

BŪSIMŪJŲ KŪNO KULTŪROS MOKYTOJŲ PROFESINĖ SOCIALIZACIJA: GIMTOSIOS KALBOS GEBĖJIMŲ VERTINIMAS PEDAGOGINĖS KOMUNIKACIJOS POŽIŪRIU

Laimutė Kardelienė¹, Kęstutis Kardelis¹, Vilija Bitė Fominienė¹, Tomas Bardauskas²

Lietuvos kūno kultūros akademija¹, Kauno medicinos universitetas², Kaunas, Lietuva

Laimutė Kardelienė. Socialinių mokslų (edukologijos) daktarė. Lietuvos kūno kultūros akademijos Sveikatos ir fizinio aktyvumo katedros profesorė. Mokslinių tyrimų kryptys — profesinis identitetas, mokytojų profesinė kompetencija, ugdomoji sąveika, fizinis aktyvumas ir sveikata.

SANTRAUKA

Straipsnyje gilinamasi į būsimųjų kūno kultūros mokytojų gimtosios kalbos gebėjimų vertinimą pedagoginės komunikacijos požiūriu. Iškeliama gimtosios kalbos svarba būsimųjų mokytojų profesionalizacijai aukštojoje universitetinėje mokykloje. Mokslininkai gilinasi į būsimųjų kūno kultūros mokytojų profesinės kalbos vartojimo aktualijas, tačiau dar stokojama tyrimų apie šių specialistų pedagoginę komunikavimo kompetenciją pedagoginėje veikloje, ypač apie šios kompetencijos lingvistinį komponentą, kuris retai tampa tyrimų objektu. Lingvistinis komponentas — gimtosios kalbos gebėjimai, kuriuos lemia asmenybės žinios, mokėjimai ir vertybinės nuostatos dėl gimtosios kalbos vartojimo ugdant mokinių kūno kultūrą.

Organizuotas tyrimas taikant klausimyną, kuris leido atskleisti, kaip būsimieji kūno kultūros mokytojai vertina gimtosios kalbos gebėjimus profesinės socializacijos srityje. Tiriamąją imtį kohortinio tipo longitudinalinio tyrimo metu sudarė 149 LKKA studentai, parinkti iš Sporto edukologijos fakulteto antro ($n = 89$) ir ketvirto ($n = 60$) kursų. Interpretuojant būsimųjų kūno kultūros mokytojų gimtosios kalbos svarbos vertinimus ugdant mokinių kūno kultūrą profesionalizacijos požiūriu teigtina, kad studijuojant gimtoji kalba dažniau traktuojama kaip instrumentinė, rečiau — kaip terminalinė vertybė.

Apibendrinant tyrimo duomenis manytina, kad būsimieji specialistai gimtąją kalbą pedagoginės komunikacijos požiūriu vertina pragmatiškai. Tyrimo rezultatai leidžia būsimųjų pedagogų gimtosios (lietuvių) kalbos vertinimą ugdant mokinių kūno kultūrą įvardyti kaip kintamąjį gilinantis į jų profesionalumą, ypač į profesinės veiklos veiksmingumą.

Raktažodžiai: profesinė socializacija, gimtosios kalbos gebėjimai, pedagoginė komunikacija.

ĮVADAS

Šiuolaikinė visuomenė — tai spektaklio ir reginio visuomenė, vartotojų visuomenė arba postmodernistinė visuomenė. Ji kuria fragmentuotą individo tapatybę, besiremiančią vaizdinių ir įvaizdžių žaismu. Šis procesas skatina gilintis į esamą ir prognozuoti būsimą sociokultūrinio gyvenimo situaciją. Tyrimai rodo, kad akademinis jaunimas, kurį galima būtų įvardyti kaip jaunimo elitą, patiria daugybę socialinių susidūrimų (Unalan et al., 2008), todėl žvilgsnis krypsta į

jaunimo tapatumo ir savasties konstravimo ypatumus globalioje visuomenėje. Globalizacija — tai pasaulinių santykių ir tarpusavio priklausomybės stiprėjimas. Europos komisijos, Europos tarybos dokumentuose akcentuojama Europos šalių ir jų kultūrų išsaugojimo svarba (*Teaching and Learning: Towards the Learning Society*, 1995), nes dėl anglų kalbos įtakos kinta vietinių kalbų sistemos, žodynas, tarimas, ortografija, gramatika (Урд, 2003; Girčienė, 2005).

Lietuvoje aktualizuojama mokytojo komunikacinė kompetencija gimtąja (lietuvių) kalba: aptariamoms būsimųjų mokytojų profesinės kalbos vartojimo aktualijoms (Župerka, 1997), pateikiamos pamokos apie kalbos stiliaus ypatybes (Kardelienė, Kardelis, 2006), nurodomos bendrinės kalbos normų ir kultūros normų sąsajos (Pupkis, 2005). Stokojama tyrimų apie būsimųjų kūno kultūros mokytojų gimtosios kalbos vartojimo vertinimą profesinėje veikloje. Kadangi vaikų sveikatą stiprinančio fizinio aktyvumo nuostatas gali ugdyti toks mokytojas, kuris geba paprastai ir įtaigiai aiškinti mokiniams keliamus uždavinius ir reikalavimus, tai tokių pat gebėjimų reikia specialistui, siekiančiam, kad kūno kultūros pamokose mokiniai formuotųsi visuomeniškai ir tautiškai kryptingam nariui būtinas savybes, tobulintų bendravimo įgūdžius.

Išsakytieji teiginiai skatina gilintis į būsimųjų kūno kultūros specialistų pedagoginę komunikacinę kompetenciją, ypač į jos pagrindą — gimtosios kalbos gebėjimus, kuriuos lemia ne tik asmenybės žinios, mokėjimai, bet ir vertybinės nuostatos dėl gimtosios kalbos vartojimo ugdant mokinių kūno kultūrą. Mažai tyrimų, tiesiogiai analizuojančių šį fenomeną (Kardelienė, Gudzinevičiūtė, Mykolaitienė, 2005; Чучалина и др., 2005), o daugiau aprašančių būsimųjų ir pradedančiųjų kūno kultūros mokytojų kompetencijų turinį, kuriame pateikiami profesinės karjeros modeliai ar profesinės socializacijos etapai (Curtner-Smith, 2001; Chen, 2003; Capel et al., 2004), pedagoginės sąveikos ugdant mokinių kūno kultūrą bruožai (Ryan et al., 2003; Malinauskas, 2004; Vilkas, Raškauskienė, 2005; Fominienė, 2007).

Aprašytoji situacija paskatino atlikti tyrimą, kuriuo keltas probleminis klausimas: kas būdinga tokiai būsimųjų kūno kultūros mokytojų profesinės socializacijos apraiškai kaip gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu.

Tikėtina, kad studijuojant būsimųjų mokytojų gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu kinta, o pokyčiuose ryškėja pragmatiškumas.

Tyrimo tikslas — atskleisti tokią būsimųjų kūno kultūros mokytojų profesinės socializacijos apraišką kaip gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu.

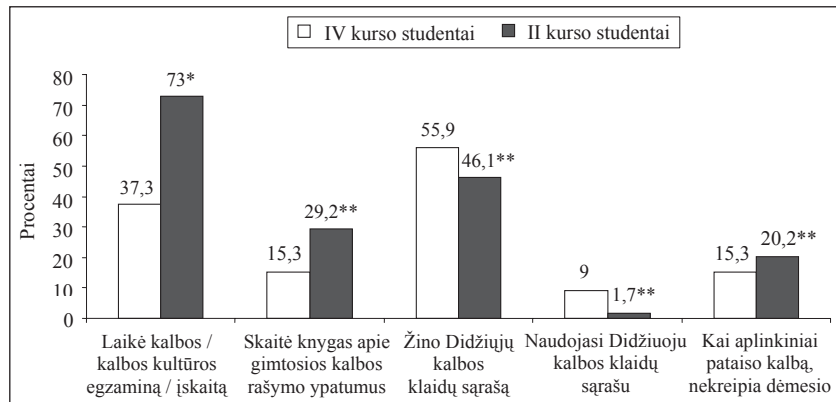
TYRIMO METODIKA

Tiriamieji. Tiriamąją imtį sudarė 149 antro ir ketvirto kurso LKKA Sporto edukologijos fakulteto studentai. Apklausti 89 (47 vaikinai ir 42 merginos) antro kurso ir 60 (28 vaikinai ir 32 merginos) ketvirto kurso studentų.

Tyrimo metodas. Gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu tirtas taikant apklausos raštu metodą (Kardelienė, Kardelis, 2006). Klausimyno turinį sudarė teiginių skalė ir atskiri klausimai tokiais gimtosios (lietuvių) kalbos vartojimo aspektais: gimtosios kalbos pasiekimai bendrojo lavinimo mokykloje, gimtosios kalbos tobulinimo būdai paskutiniaisiais metais, Kalbos komisijos parengto Didžiųjų kalbos klaidų sąrašo išmanymo lygmuo, namų bibliotekos komplektavimas gimtosios kalbos tobulinimo klausimais. Be to, tiriant pedagoginės komunikacijos vertinimą ugdant mokinių kūno kultūrą teirautasi, kaip būsimieji kūno kultūros mokytojai reaguoja į jų kalbėjimo taisymus.

Tiriamųjų gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu, kaip priklausomas tyrimo objekto kintamasis, atskleistas taikant 28 teiginių skalę. Skalės teiginiai formuluoti vadovaujantis pedagoginei komunikacijai aktualiais lingvistiniais specialisto gebėjimais ir įtraukiant teiginius, kuriuos reflektuodami būsimieji mokytojai atskleidžia vertybines nuostatas dėl gimtosios kalbos vartojimo ugdant mokinių kūno kultūrą.

Pav. Gimtosios kalbos gebėjimų gilinimo kaita

Pastaba. * — $p < 0,05$; ** — $< 0,001$.

Skalę sudarė teiginiai apie gimtosios kalbos gebėjimų svarbą ugdant mokinių kūno kultūrą. Tiriamieji, vertindami teiginius, atskleidžia profesinės socializacijos vyksmą, nes šios skalės teiginiai surinkti kūno kultūros mokytojams tobulinant kompetenciją dalykiniuose seminaruose. Skalės teiginių atsakymai vertinti penkių balų Likerto skalėje nuo *visiškai pritariu* iki *visiškai nepritariu*. Vertinant gimtosios kalbos gebėjimų pokyčius profesinės socializacijos srityje, atsakymų į skalės teiginius variantai *visiškai pritariu* ir *pritariu* sujungti į vieną (žr. lent.).

Procedūros. Tyrėjas informavo studentus apie tyrimo tikslą ir paaiškino, kaip pildyti klausimyną. Per pratybas studentai užpildė klausimyną ir atidavė jį tyrėjui. Ši tyrimo procedūra leido tyrėjui surinkti visus išdalytus klausimynus. Pažymėtina, kad konkrečiose pratybose visi buvę studentai pildė klausimynus, o į jiems iškilusius klausimus atsakė tyrėjas. Be to, jis akcentavo tyrimo anonimiškumą ir pabrėžė, kad dalyvavimas tyrime yra savanoriškas. Tai reiškia, kad galima pasitraukti iš tyrimo ir nebaigus pildyti klausimyno.

Statistinė analizė. Tyrimo duomenims skaičiuoti taikyta *SPSS for Windows 14* programa. Tirtų rodiklių statistiniai ryšiai analizuoti naudojant χ^2 ir *Z* kriterijus.

REZULTATAI

Tyrimo duomenys apie studentų gimtosios kalbos gebėjimus II ir IV kurse rodo, kad įvyko statistškai reikšmingi jų plėtotės pokyčiai (žr. pav.).

Paveikslo duomenys rodo, kad mažiau studentų IV kurse laikė gimtosios kalbos egzaminą ar kalbos

kultūros įskaitą (tai būdinga ir vaikinams, ir merginoms). Pokyčiai atsakant į šį klausimą ryškesni tarp merginų: 83,3% antrame kurse, ketvirtame — 35,5% ($p < 0,001$). Iš vaikinių atsakymų matyti, kad antrame kurse 63,8% jų laikė gimtosios kalbos egzaminą ar kalbos kultūros įskaitą, o ketvirtame tai nurodė 39,3% tirtų jaunuolių ($p < 0,05$). Ketvirtame kurse studentai, vaikinai ir merginos, rečiau konsultavosi su kalbininkais, lietuvių kalbos mokytojais (antrame kurse vaikinai — 31,9%, ketvirtame — 7,1% ($p < 0,05$); antrame kurse merginos — 35,7%, ketvirtame — 12,9% ($p < 0,05$)). Be to, ketvirtame kurse studentai mažiau laiko skyrė knygoms apie gimtosios kalbos rašybos ypatumus.

Būsimųjų kūno kultūros mokytojų profesinė socializacija aukštojoje mokykloje vertinant gimtosios kalbos gebėjimų svarbą rodo, kad studentai tiriamą reiškinį traktuoja kaip instrumentinę vertybę, leidžiančią jiems gerai funkcionuoti ugdantis profesinę kompetenciją. Pavyzdžiui, iš tiriamųjų atsakymų matyti tendencija, kad ketvirtame kurse jie dažniau nurodė žiną Kalbos komisijos parengtą Didžiųjų kalbos klaidų sąrašą ir juo naudojosi. Kita vertus, ketvirtame kurse studentai rečiau atsižvelgia į aplinkinių pastabas dėl jų kalbos taisyklingumo. Be to, tyrimo rezultatai apie gimtosios kalbos tobulinimui skirtų leidinių (Tarptautinių žodžių žodyną, Dabartinės lietuvių kalbos žodyną, lietuvių kalbos rašybos ir skyrybos vadovėlius, žinytus ir kt.) turėjimą savo namų bibliotekoje rodo nedidelius pokyčius.

Tyrimo duomenys apie tokią būsimųjų kūno kultūros mokytojų profesinės socializacijos apraišką kaip gimtosios kalbos gebėjimų vertinimas pedagoginės komunikacijos požiūriu pateikti

Teiginiai	Apklaustųjų procentas	
	II kursas	IV kursas
Prie sporto salės turi būti kalbos kultūros stendas („Taisyklingai kalbėjime“ ar pan.)	16,1	25,4*
Esame lietuviai ir privalome rūpintis savo kalba	97,8	93,2
Kūno kultūros specialistams būtina kalbos kultūros disciplina aukštojoje mokykloje	62,5	81,4**
Pedagogo kvalifikacijai svarbi kalbos kultūros įskaita (mokytojų atestacijos)	51,1	74,6**
Taisyti netaisyklingą vaikų kalbą — ne kūno kultūros mokytojo tikslas	41,6	54,2
Vaikų kalbos taisyklingumas — lietuvių kalbos mokytojų reikalas	21,3	42,4**
Kaip kalba treneris, taip kalba ir jo auklėtiniai	61,6	69,5
Kalbininkai dažnai kelia perdėtus, neapgalvotus reikalavimus	73,0	57,6
Kiekvienam angliškam terminui reikia ieškoti lietuviško pakaitalo	44,9	39,0
Vaikai geriau supranta mokytoją, kai šis kalba jų kalba	69,7	64,4

Lentelė. Profesinėje socializacijos pokyčiai vertinant gimtosios kalbos gebėjimus (%)

Pastaba. * — rezultatų skirtumo patikimumas tarp kursų ($p < 0,05$); ** — $p < 0,01$.

lentelėje (žr. lent.). Lentelėje surašyti teiginiai, kuriuos studentai antrame ir ketvirtame kurse vertino skirtingai.

Lentelėje pateikti duomenys leidžia teigti, kad studijuodami būsimieji kūno kultūros mokytojai palankiau vertina tokią profesinės socializacijos apraišką kaip gimtosios kalbos gebėjimus. Kita vertus, padaugėjo manančių, kad vaikų kalbos taisyklingumu turėtų rūpintis kitų specialybių mokytojai. Gilinantys tyrimo duomenis teigtina, kad studijos gali paveikti būsimųjų specialistų gimtosios kalbos gebėjimų vertinimą pedagoginės komunikacijos požiūriu. Taip samprotauti leidžia tyrimo metu nustatytas ir didėjantis skaičius tokių studentų, kurie vis dažniau pripažįsta, kad trenerio ir kūno kultūros mokytojo kalba ugdo vaikų kalbą.

REZULTATŲ APTARIMAS

Lietuvoje išgyvenamos sociokultūrinės transformacijos dėl integracijos į europinius ir globalius veiklos kontekstus, todėl visuomenė sunerimusi dėl lietuvių (gimtosios) kalbos vartojimo. Atsiranda ideologinė atskirtis tarp pasisakančiųjų už kalbų jungimąsi ir besirūpinančių, kad tautinių mažumų kalbos nebūtų išstumtos į privačią vartojimo erdvę. Debatai šia tema naudingi, nes atkreipia akademinės bendruomenės dėmesį į dvikalbystės reiškinį. Pavyzdžiui, anglų kalbos studijų reikšmę specialisto kompetencijai gilinti, nes šios kalbos išmanymas leidžia susipažinti su kitų šalių tos pačios srities profesionalų veikla, praturtina kultūrinę patirtį. Tokie nuomonių skirtumai vertingi, nes skatina atsakyti į klausimą — kokį dėmesį dera skirti būsimajam specialistui lietuvių kalbos, kaip gimtosios, ugdymuisi. Ypač šis klausimas aktualus rengiant būsimąjį kūno kultūros mokytoją, nes profesinėje veikloje labiau vertinamas jo dalykinės kompetencijos funkcinis komponentas (sporto šakų technikos ir taktikos įvaldymas), mažiau — komunikavimo gebėjimai (Kardelienė, Kardelis, 2006; Hardman, 2008). Kadangi į kūno kultūros pamoką žvelgtina kaip į vaiko socialinės ir emocinės raidos laboratoriją, tai tik kalbos etikos ir estetikos klausimus išmanantis mokytojas gali realizuoti šioje laboratorijoje sprendžiamus uždavinius. Tačiau kiekviena specialistų grupė sociologų įvardijama kaip grupė, turinti savąją subkultūrą. Kitaip tariant, tai yra diskurso bendruomenė, kurią sudaro tarpusavio priklausomybe susieti asmenys su jiems būdingais kalbos vartojimo tikslais ir keitimosi informacija metodais (Trayner, 2000).

Diskurso bendruomenės samprata grindžiama diskursu, t. y. kalbos organizacija metasintaksiniu lygmeniu ir individualiais kalbėsenos pokyčiais, kuriuos lemia bendros reikšmės paieška sąveikos vyksme. Taigi ir profesinė bendruomenė yra diskurso bendruomenė, kurią atpažįstame iš tos srities specialistams būdingų kalbos elementų. Bendravimo, ypač kalbos raiškos priemonių, ypatumai rodo ir profesinę kompetenciją, ir priklausomybę tam tikrai socialinei grupei. Profesionalų gimtosios kalbos (lietuvių) vartojimą šiuolaikiniame pasaulyje veikia bendrieji visuomenės procesai: anglų, kaip vienintelės pasaulinės kalbos, išgalėjimas, valstybės bei kalbos ugdymo institucijų, taigi ir Lietuvos kūno kultūros akademijos, dokumentai apie gimtosios kalbos ugdymo strategiją rengiant kūno kultūros mokytojus. Tyrimo rezultatai iliustruoja šių dokumentų įgyvendinimą. Pirmiausia IV kurse studentai palankiau nei II kurse vertina gimtosios kalbos gebėjimus ugdant mokinių kūno kultūrą. Antra, ketvirtame kurse būsimieji specialistai dažniau pritaria teiginiui, kad kūno kultūros mokytojo ir trenerio kalba daro įtaką vaikų kalbai. Tyrimo rezultatai atskleidė ir tradicinį supratimą apie gimtosios kalbos vertę kūno kultūros veikloje. Ketvirtame kurse dažniau nei antrame būsimieji specialistai mano, kad mokinių kalbos taisyklingumu turi rūpintis kiti mokytojai.

Aprašytuosius gimtosios kalbos gebėjimų vertinimo pedagoginės komunikacijos požiūriu ypatumus galima apibūdinti kaip pragmatinius. Kitaip tariant, profesinės socializacijos raida studijuojant formuoja profesinį identitetą, kuriame labiau ryškėja funkcinė kompetencija, apimanti įgūdžius ir technines žinias. Rečiau būsimųjų specialistų profesiniame identitete pastebima asmenybinė kompetencija, kuri akcentuoja žinojimą kaip elgtis tam tikroje situacijoje ir kaip komunikuoti, bei etinė kompetencija, jungianti asmenines ir etines vertybes. Tai rodo, kad rengiant pedagogus studijų programose dar egzistuoja takoskyra tarp visybinio mokinio ugdymo ir jo fizinio pajėgumo tobulinimo kūno kultūros veikloje (Capel et al., 2004; Kardelienė ir kt., 2009). Profesinė socializacija mokykloje keičia gimtosios kalbos išmanymo vertę (Kardelienė ir kt., 2007). Kūno kultūros mokytojai, rečiau nei būsimieji mokytojai, pritardami teiginiams apie gimtosios kalbos vartojimo svarbą kūno kultūros veikloje, dažniau nei studijuojantieji konsultuojasi su kalbininkais ir kitais specialistais, labiau gilinaisi į specialiuosius leidinius apie gimtąją kalbą, jos vartojimą.

Norėtusi išsakytąsias interpretacijas pagrįsti panašiais kitų tyrėjų duomenimis. Pavyzdžiui,

O. B. Zavjalova (Завьялова, 2002) aprašo eksperimentą, kurio metu tobulintas dziudo imtynių specialistų kalbėjimas. Eksperimento pradžioje nustatyta, kad būsimeji kūno kultūros ir sporto specialistai nėra raštingi, nes pirmame kurse, rašydami diktantą, jie padarė vidutiniškai 18 klaidų, penktame — 9 klaidas ($p < 0,001$). Manoma, kad klaidų sumažėjo dėl studijuojamos literatūros, o ne dėl tikslingo kalbos tobulinimo. Tyrėja analizavo ne tik studentų, bet ir jų dėstytojų gimtosios (rusų) kalbos gebėjimus. Tyrimo duomenys parodė, kad ir dėstytojų, ir studentų bendrinės gimtosios (rusų) kalbos išmanymą būtina gilinti. Autorė rašo, kad eksperimentas studentų populiacijoje per dvejus metus pagerino studentų gimtosios kalbos lingvistinį gebėjimą. Svarbiausia, kad būsimumų kūno kultūros ir sporto specialistų gimtosios kalbos kompetencija apskritai tapo gilesnė nei jų dėstytojų.

Verta išskirti dar vieną atlikto tyrimo rezultata, kuris rodo, kad komunikavimo kompetencijos lingvistinis komponentas labiau vertinamas konvencinio bendravimo šalininkų, t. y. tokių specialistų, kurie išvelgia galimybę susitarti bet kurioje bendradarbiavimo situacijoje, lyginant jų atsakymus su asmenimis, užimančiais hierarchinę ar manipuliacinę komunikavimo poziciją (Kardelienė ir kt., 2007). Vadinasi, geresnės gimtosios kalbos žinios, gilesni mokėjimai, įgūdžiai prognozuoja veiksmingiau dirbantį mokytoją. Tokią prielaidą formuluoti leidžia ir tyrimų išvados apie kūno kultūros mokytojų rengimą, nes kūno kultūros mokytojo bendrasis išprusimas lemia ir jo pedagoginės veiklos kokybę (Chen,

2003; Grechus et al., 2007), nors jau pastebima lietuvių ir anglų kalbos konkurencija ir profesinėje veikloje, ir asmeninio gyvenimo srityje.

Tyrimo duomenų interpretacija baigtina J. Šukio (2001) pastebėjimu: būtina kalbėti apie komunikacinę kalbos kultūrą — kalbos estetiką ir kalbos etiką. Tai reikštų, kad rengiant būsimojus pedagogus akademinė bendruomenė turėtų rūpintis studentų kalbos taisyklingumu ir plėtote tokių gebėjimų kaip gražiai, kultūringai bendrauti, patraukti, sudominti, daryti poveikį pašnekovui, ypač ugdytiniui.

IŠVADOS

Tokios būsimumų kūno kultūros mokytojų profesinės socializacijos apraiškos kaip gimtosios kalbos gebėjimų vertinimo tyrimas atskleidė, kad ugdant mokinių kūno kultūrą vadovaujamosi stereotipiniu požiūriu — vaikų kalbos ugdymu privalo dažniau rūpintis kitų specialybių mokytojais.

Tyrimo prielaida pasitvirtino, nes akademinėje bendruomenėje taip pakinta būsimumų kūno kultūros mokytojų pedagoginės komunikacijos verbalinės nuostatos teiginių įverčiai, kad IV kurso studentų vertinimai juos labiau apibūdina kaip pragmatiškus mokytojus, kurie dažnai gimtąją kalbą suvokia kaip instrumentinę vertybę.

Būsimumų pedagogų gimtosios (lietuvių) kalbos vertinimas ugdant mokinių kūno kultūrą gali būti įvardytas kaip kintamasis, leidžiantis gilintis į jų profesionalumą, ypač į profesinės veiklos veiksmingumą.

LITERATŪRA

- Capel, S., Whitehead, M., Zwozdiak-Myers, P. (2004). Developing and maintaining an effective learning environment. In S. Capel (Ed.), *Learning to Teach Physical Education in the Secondary School: A Companion To School Experience* (pp. 102—120). New York: RoutledgeFalmer.
- Chen, W. (2003). Evaluation of pre-service teacher preparation for achieving the national standards for beginning physical education teachers. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 17, 331—347.
- Curtner-Smith, M. D. (2001). The occupational socialization of a first-year physical education teacher with a teaching orientation. *Sport, Education and Society*, 6 (1), 81—105.
- Fominienė, V. (2007). *Kūno kultūros mokytojų nuostatos dėl pedagoginės komunikacijos kaip mokinių požiūrio į kūno kultūros ugdymąsi determinantės: daktaro disertacija* (rankraštis). Kaunas: LKKA.
- Girčienė, J. (2005). *Naujųjų skolinių atitikmenys: struktūra ir vartoseną*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Grechus, M., Docheff D. M., Conn J. H. (2007). Physical educators assigned to teach health: T. I. P. S. *Journal of Health, Physical Education, Recreation and Dance*, 17, 40—47.
- Hardman, K. (2008). Physical education in schools: A global perspective. *Kinesiology*, 40, 1, 5—28.
- Kardelienė, L., Gudzinevičiūtė, O. L., Mykolaitienė, L. (2005). Competence of Would-be specialist of physical education and sports: Urgent problems of studying language for special purpose. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 5 (59), 34—41.
- Kardelienė, L., Kardelis, K., Bagdonas, A. (2007). Būsimumų kūno kultūros mokytojų nuostatos dėl pedagoginės komunikacijos kaita. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 2 (65), 23—29.
- Kardelienė, L., Kardelis, K., Karanauskienė, D., Šukys, S. (2009). *Būsimumų kūno kultūros ir sporto specialistų identifikacijos: akademinė, sportinė ir profesinė*. Kaunas: LKKA.
- Kardelienė, L., Kardelis, K. (2006). *Pedagoginė komunikacija kūno kultūros veikloje*. Kaunas: LKKA.
- Malinauskas, R. (2004). Sporto pedagogų socialinės parengties raida. *Socialiniai mokslai*, 3 (45), 27—33.
- Pupkis, A. (2005). *Kalbos kultūros studijos*. Vilnius: Gimtasis žodis.
- Ryan, S., Fleming, D., Maina, M. (2003). Attitudes of

middle school students toward their physical education teachers and classes. *Physical Educator*, 60, 2, 28—42.

Šukys, J. (2001). *Lietuvių kalba. Kalbos kultūra*. Kaunas: Šviesa.

Teaching and Learning: Towards the Learning Society (The White Book). (1995). In I. Buchberger (2000), *Struggle for diversity of language in a harmonising European context—new tasks for teacher education. Paper presented at the AERA – Conference, New Orleans*.

Trayner, B. (2000). The impact of global changes on the English language and the teaching of English for specific purposes. *Language Teaching / Learning in the Context of Social Changes*, 1, 118—123.

Unalan, D., Celikten, M., Ozturk, A., Senol, V. (2008). The relationship between vocational college students' smoking behavior and self-actualization, interpersonal support and stress management. *Social Behavior and Personality*, 36, 6, 721—726.

Vilkas, A., Raškauskienė, J. (2005). 5—12 klasių mergaičių požiūrio į kūno kultūrą formavimasis ir kaita. *Sporto mokslas*, 3 (41), 66—71.

Župerka, K. (1997). *Stilistika*. Šiauliai: Šiaulių universitetas.

Завьялова, О. Б. (2002). Формирование речевого имиджа специалистов по борьбе дзюдо. *Теория и практика физической культуры*, 12, 20—22.

Уорд, К. (2003). Азбука аккультурации. Д. Мацумото (ред.), *Психология и культура*. СПб.: Питер. С. 656—696.

Чучалина, А. И., Чусовитина, О. М., Костхина Н. М. (2005). Теоретические основы профессионально-речевой подготовки будущих специалистов в области физической культуры и спорта. *Теория и практика физической культуры*, 10, 17—19.

PROFESSIONAL SOCIALIZATION OF WOULD-BE TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION: NATIVE LANGUAGE SKILLS EVALUATION IN PEDAGOGICAL COMMUNICATION

Laimutė Kardelienė¹, Kęstutis Kardelis¹, Vilija Bitė Fominienė¹, Tomas Bardauskas²
Lithuanian Academy of Physical Education¹, Kaunas University of Medicine², Kaunas, Lithuania

ABSTRACT

The article deals with the would-be physical education teacher's mother tongue skills assessment in the pedagogical communication. The importance of the native language in would-be teachers' professionalization in higher university education was brought up in the study. While scientists go deep in to the would-be physical education teachers' professional use of language concerns, there is still lack of research on the pedagogical communication competence in the pedagogical activities, and in particular on the linguistic competence component, which rarely becomes the object of research. Linguistic component is native language skills which lead to personal knowledge, abilities and values of the native language when students' physical education is in process.

The study employed a questionnaire which allowed to reveal native language skills assessment in the process of professional socialization. The sample in the cohort-type longitudinal analysis consisted of 149 students of LAPE who were selected from the 2nd (n = 89) and the 4th (n = 60) years of studies of the Faculty of Sports Education. Interpreting the estimates of the importance of mother tongue in developing students' physical education in terms of professionalization in would-be physical education teachers should be noted that the studies of the native language are generally more regarded as instrumental and less as terminal values.

The analysis of the data suggests that native language in pedagogical communication of the would-be specialists is assessed pragmatically. The study suggest that the allow native (i.e. Lithuanian) tongue in developing students' physical education, can be assessed as a variable in their professionalism, especially regarding the efficiency and functionality of their professional activity in the professional performance and effectiveness.

Keywords: professional socialization, native language skills, pedagogical communication.

Gauta 2010 m. kovo 31 d.
Received on March 31, 2010

Priimta 2010 m. gegužės 31 d.
Accepted on May 31, 2010

Laimutė Kardelienė
Lithuanian Academy of Physical Education
(Lietuvos kūno kultūros akademija)
Sporto g. 6, LT-44221 Kaunas
Lithuania (Lietuva)
Tel +370 37 302637
E-mail laimutekk@gmail.com